

MAGYAR NYELV

---

109. ÉVF.

2013. TÉL

4. SZÁM

A kisebbségi nyelvek helyzete nemzetközi jogi szemszögből*

5. A Kisebbségi Főbiztos és a Velencei Bizottság a szlovák államnyelvtörvényről. – A szlovák államnyelvtörvény 2009. évi módosításáról az EBESZ Nemzeti Kisebbségi Főbiztosa fogalmazott meg először részletes véleményt. E véleményében a Főbiztos gyakran hivatkozik a nemzetközi jog normáira és az európai normákra, nem egy esetben azonban anélkül, hogy idézné vagy felidézne e normákat, vagy hogy megjelölné azokat a nemzetközi dokumentumokat, s ezen belül azokat a cikkeket, amelyek a szóban forgó normákat tartalmazzák. Mindazonáltal az a körülmény, hogy a Főbiztos véleménye az európai normák mellett nemzetközi normákra is utal (Kisebbségi Főbiztos 2009: 3–4, 10), arra enged következtetni, hogy véleménye kialakítása során a Főbiztos az európai normák mellett figyelembe vett bizonyos univerzális, az ENSZ égisze alatt elfogadott és Szlovákia nemzetközi kötelezettségvállalásainak körébe tartozó normákat is. Az mindenesetre tény, hogy a Főbiztos véleménye nem szentel külön figyelmet annak a kérdésnek, hogy az államnyelvtörvényt módosító rendelkezések vajon megfelelnek-e a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya 26. cikkében foglalt és a részes államok egész jogrendszerére kiterjedő diszkriminációs tilalomnak.

A Velencei Bizottság – szlovák kérésre – ugyancsak állást foglalt az államnyelvtörvény módosításának ügyében. E vélemény sokkal részletesebb az EBESZ Kisebbségi Főbiztosának hozzávetőleg egy évvel korábbi véleményénél, s ez abban is kifejeződik, hogy a Bizottság csaknem mindig meghivatkozta azokat a nemzetközi és európai normákat, valamint az ezekhez kapcsolódó végrehajtási állásfoglalásokat, szakértői jelentéseket, illetőleg esetjogi döntéseket, amelyekkel véleményét alátámasztja. Ennek során a Bizottság egyebek közt rámutat, hogy a Szlovák Köztársaság a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányát is ratifikálta (Velencei Bizottság 2010: 3), s elemzésében több helyen utal az Egyezségokmány különböző cikkeire, köztük a 26. cikkre és a kapcsolódó esetjogra is (Velencei Bizottság 2010: 4, 12–5, 19, 22–3). Mindazonáltal a Velencei Bizottság sem ütközteti szisztematikusan az Egyezségokmány 26. cikkében foglalt és a részes államok egész jogrendszerére, így a hivatalos nyelvükkel vagy nyelveikkel kapcsolatos sza-

---

* A közlemény első részét l. MNy. 2013: 257–74.

bályokra is vonatkozó megkülönböztetési tilalmat a szlovák államnyelvtörvény rendelkezéseivel (vö. Velencei Bizottság 2010: 12–3).

A mondottak mindazonáltal nem jelentik azt, hogy akár a Főbiztos, akár a Velencei Bizottság figyelmen kívül hagyta volna azt a kérdést, hogy vajon legitim-e az a cél, amelyet az államnyelvtörvény módosításai követnek, illetőleg az erre vonatkozó „Elvek” ki is mondanak (vö. Kisebbségi Főbiztos 2009: 10). Vizsgálódásunk szempontjából ugyanakkor jelzésértékű, hogy ennek megítélése során sem a Főbiztos, sem pedig a Velencei Bizottság nem hivatkozik közvetlenül a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának 26. cikkében foglalt megkülönböztetési tilalomra, illetőleg arra, hogy az Emberi Jogi Bizottság Általános Magyarázata értelmében milyen megkülönböztetések nem esnek mégsem okvetlenül e tilalom hatálya alá. A Főbiztos véleménye megállapítja, hogy „az államnyelvtörvény kiegészítései legitim célt követnek és egészében véve összhangban állnak a nemzetközi mércékkel” (Kisebbségi Főbiztos 2009: 10), ezt a megállapítást azonban egyáltalán nem indokolja, s egyetlen hivatkozással sem támasztja alá. A Velencei Bizottság véleménye szinte szó szerint átveszi a Főbiztos idézett megállapítását, de indoklást is fűz hozzá, s a meglehetősen részletes indoklásnak számos hivatkozás is részét képezi. E hivatkozások között vannak olyanok is, amelyek nemzetközi egyezmények rendelkezéseivel, valamint nemzetközi egyezmények rendelkezéseinek értelmezéseivel támasztják alá a Bizottság álláspontját, ám olyan hivatkozás nincs közöttük, mely a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányára, illetőleg az Egyezségokmány 26. cikkében foglalt megkülönböztetési tilalomnak az Emberi Jogi Bizottság által adott értelmezésére vonatkozna.

A Velencei Bizottság véleménye ezzel együtt azért tartalmazza azt a megállapítást, hogy a hivatalos nyelv speciális helyzetet élvez más nyelvekhez képest (Velencei Bizottság 2010: 10), ez pedig elég nyilvánvaló jele annak, hogy a Bizottság tudta: ez a speciális helyzet a tiltott diszkrimináció veszélyét is magában rejt. Ezért még különösebb, még kevésbé érthető, hogy a Bizottság mégsem tette vizsgálat tárgyává, hogy vajon az államnyelvtörvénynek a hivatalos nyelvvel kapcsolatos megkülönböztetései közül vajon mindegyik elfogadható-e az Egyezségokmány 26. cikkében foglalt diszkriminációs tilalom, illetőleg e tilalomnak az Emberi Jogi Bizottság által kialakított értelmezése alapján. Ilyenformán tehát a Velencei Bizottság érvelése mintegy átugorja a nyelvi megkülönböztetés tilalmának problematikáját, és a hivatalos nyelv speciális helyzetét megteremtő jogi normákat mindjárt a nemzeti kisebbségek jogaira vonatkozó nemzetközi normákkal ütközteti; éppen úgy, ahogyan azt a Főbiztos véleménye is teszi. A Bizottság egyebek közt ezt írja: „egy hivatalos nyelv speciális helyzetének és egyesítő képességének törvényessége [...] nem menti fel az államot azon kötelessége alól, hogy eleget tegyen a nemzeti kisebbségek védelméről szóló nemzetközi egyezmények rendelkezéseinek, jelesül a nemzeti kisebbségeket védő Keretegyezmény 5. és 10. cikkének” (Velencei Bizottság 2010: 10), s „ezért döntő a megfelelő egyensúly megtalálása az államnyelv támogatása és a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek jogainak védelme között” (Velencei Bizottság 2010: 10–1).

Mindezek után megállapíthatjuk, hogy a szlovák államnyelvtörvény ügyében, mely ügy tárgyát az a kérdés képezte, illetőleg képezi, hogy mennyiben felelnek

meg az államnyelvre vonatkozó szlovák jogi előírások a nemzetközi jog normáinak, az ilyen ügyekben eljáró, illetőleg véleményt nyilvánító különféle nemzetközi szervezetek mindaddig nem, vagy csak közvetve vizsgálták azt, amit az ENSZ Emberi Jogi Bizottsága általában véve, elvi értelel már megállapított. Nem, vagy csak közvetve vizsgálták nevezetesen azt, hogy vajon a szlovák államnyelvtörvényben az államnyelvre vonatkozó megkülönböztető előírások között vannak-e olyan rendelkezések is, amelyek az Egyezségokmány 26. cikke és az ENSZ Emberi Jogi Bizottságának vonatkozó Általános Magyarázata értelmében diszkriminációnak minősülnek.

Az igazsághoz persze hozzátartozik, hogy nem is igen lehetett elvárni sem a Kisebbségi Főbiztostól, sem a Velencei Bizottságtól, hogy felvállalja annak az elvi álláspontnak a konkretizálását, amelyet az ENSZ Emberi Jogi Bizottsága az Egyezségokmány 26. cikkében foglalt diszkriminációs tilalommal kapcsolatban kialakított. Ez a konkretizálás ugyanis nyilvánvalóan kényelmetlen helyzetet teremtett volna, hiszen a Kisebbségi Főbiztos és/vagy a Velencei Bizottság voltaképpen az Egyezségokmány végrehajtása és értelmezése során speciális jogköröket élvező Emberi Jogi Bizottságot megelőzően foglalt volna állást az Egyezségokmány egyik rendelkezésével összefüggő és meglehetősen érzékeny értelmezési kérdésben. Megoldás mindazonáltal erre az esetre is kínálkozott volna mind a Főbiztos, mind pedig a Velencei Bizottság számára. Mind a Főbiztos, mind pedig a Velencei Bizottság kifejezésre juttathatta volna például véleményében, hogy nem kíván részletesen foglalkozni azzal a kérdéssel, hogy mennyiben felelnek meg az államnyelvtörvény egyes rendelkezései az Egyezségokmány 26. cikkében foglalt átfogó diszkriminációs tilomnak, s hogy megítélése szerint erről indokolt lenne kikérni az ENSZ Emberi Jogi Bizottságának állásfoglalását.

Akárhogy is, a tény tény marad: egyelőre sem az ENSZ Emberi Jogi Bizottsága, sem más nemzetközi szerv nem vizsgálta még meg alaposan sem Szlovákiának, sem bármely más államnak a hivatalos nyelvre vagy államnyelvre vonatkozó jogi normáit abból a szempontból, hogy vajon e nyelvi megkülönböztetést tartalmazó rendelkezések mind összhangban állnak-e a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya 26. cikkében foglalt és a részes államok egész jogrendjére kiterjedő diszkriminációs tilommal. Ez pedig, tekintve, hogy a hivatalos nyelvvel vagy államnyelvvvel kapcsolatos jogi szabályozás mindig együtt jár bizonyos nyelvi megkülönböztetésekkel, viszont a Bizottság álláspontja szerint azok a megkülönböztetések, melyeknek ismérvei ésszerűek és objektívek és céljuk az Egyezségokmány értelmében legitim, nem okvetlenül számítanak diszkriminációnak, nyilvánvalóan súlyos hiányosság, melyet mielőbb fel kellene számolni.

6. A hasonló eseteket hasonlóan kell megítélni. – Mind ezek után most már lássuk, hogy mi is a probléma a szlovák államnyelvtörvénnyel, illetőleg más államok ilyen törvényeivel, s hogy mi is a tétje a szóban forgó jogi probléma megoldásának a történelmi kisebbségi nyelvek és beszélőik számára, illetve a nyelvi igazságosság szempontjából. Ezt az alábbiakban egy példával érzékeltesítjük. Példánkban először két állam, Finnország és Szlovákia nyelvi sokféleségének főbb jellemzőit és nyelvjogának főbb rendelkezéseit fogjuk felvázolni, majd a nyelvi sokféleség tekintetében mutatkozó hasonlóságokat, s a hivatalos nyelvekre

vonatkozó szabályok tekintetében fennálló eltéréseket fogjuk megvizsgálni az Egyezségokmány 26. cikkében foglalt diszkriminációs tilalom fényében.

A mai Finnország területe hosszú évszázadokon át a Svéd Királysághoz, majd egy időre az Orosz Birodalomhoz tartozott, végül egy önálló állam, Finnország területévé vált. Az ország területén hét nyelvet beszélnek hagyományosan (Szakértői Bizottság 2001: 3, 8). A népesség túlnyomó többsége finn anyanyelvű, a második legelterjedtebb nyelv a svéd, ennek anyanyelvi beszélői a népesség nem egészen 6%-át át teszik ki; a többi hagyományosan beszélt nyelv anyanyelvi közössége ennél sokkal kisebb, egyik ilyen nyelv anyanyelvi beszélőinek aránya sem éri el a teljes lakosság 1%-át (vö. Szakértői Bizottság 2001: 8). Az országnak két hivatalos nyelve, illetőleg nemzeti nyelve van: a finn és a svéd nyelv. Ez azt jelenti, hogy a finn nyelv jog az ország területén hagyományosan beszélt nyelvek közül a két legelterjedtebb nyelvet választotta hivatalos, illetőleg nemzeti nyelvvé. Az ország területe nyelvi szempontból törvényhatósági területekre tagolódik. A törvényhatósági területek a finn nyelv jog értelmében egynyelvűek vagy kétnyelvűek abban az értelemben, hogy a hivatalos nyelvek közül csak az egyiket vagy mindkettőt használják. Egy törvényhatósági területet akkor nyilvánítanak kétnyelvűvé, ha lakosságában vannak finn és svéd nyelvűek egyaránt, s ha a kisebbség legalább nyolc százalékát alkotja a lakosoknak, vagy száma nem kevesebb háromezer főnél; egyébként a törvényhatósági terület egynyelvű: vagy a finn, vagy a svéd nyelvet használja hivatalos nyelvként, attól függően, hogy mely nyelv beszélői alkotják a lakosság túlnyomó, 92%-ot is meghaladó többségét. (Finn nyelvtörvény 2003: 1. és 5. cikk; a szabályozásnak természetesen vannak további részletei, illetőleg maga a szabályozás külön egyezmény alapján és különleges formában vonatkozik az Åland szigetekre.) Az országban hagyományosan beszélt további öt nyelv közül a számi nyelv élvez még különleges, félhivatalos nyelvként jellemezhető jogállást (Számi nyelvtörvény Finnországban 2003).

A mai Szlovákia területe hosszú évszázadokon át a Magyar Királysághoz, majd egy időre Csehszlovákiához tartozott, végül egy önálló állam, Szlovákia területévé vált. Az ország területén tíz nyelvet beszélnek hagyományosan. A népesség túlnyomó többsége szlovák anyanyelvű, a második legelterjedtebb nyelv a magyar, ennek anyanyelvi beszélői a népesség nem egészen 10%-át teszik ki; a többi hagyományosan beszélt nyelv anyanyelvi közössége ennél sokkal kisebb, egyik ilyen nyelv anyanyelvi beszélőinek aránya sem éri el a teljes lakosság 1%-át. (Szakértői Bizottság 2007: 5–7, 136.) Az országnak egy hivatalos nyelve, illetőleg államnyelve van, a szlovák nyelv. Ez azt jelenti, hogy a szlovák nyelv jog az ország területén hagyományosan beszélt nyelvek közül a legelterjedtebb nyelvet választotta hivatalos nyelvvé, illetőleg államnyelvvé; a második legelterjedtebb ilyen nyelv sem országos, sem regionális, sem helyi szinten nem hivatalos nyelv, még olyan településeken sem, ahol e nyelv anyanyelvi beszélőinek aránya meghaladja a 90%-ot. Az országban hagyományosan beszélt további nyolc nyelv között mindazonáltal van egy olyan nyelv, mely a szlovák nyelvhez való nagyfokú hasonlóságára tekintettel különleges, félhivatalos nyelvként jellemezhető jogállást élvez; ez a nyelv a cseh nyelv. (Szlovák államnyelvtörvény 2009: 3. § (5) bek.)

Nos, nyilvánvaló, hogy a két ország történelme nagyon hasonlít egymásra, s éppily nyilvánvaló, hogy igen hasonlóak a két ország nyelvi sokféleségének jellemzői is. Egyáltalán nem ilyen hasonló azonban a két ország nyelvjoga: míg a finn nyelv jog értelmében Finnországnak két hivatalos vagy nemzeti nyelve van, addig a szlovák nyelv jog értelmében Szlovákiának csak egy hivatalos nyelve vagy államnyelve van.⁶ Kérdés, hogy eltérhet-e ennyire a két országnak a hivatalos nyelvvel kapcsolatos szabályozása, ha egyébként ennyire hasonlóak a két ország történelmének és nyelvi sokféleségének jellemzői. Még nagyobb kérdés azonban, hogy miként viszonyul a két országnak a hivatalos nyelvre vonatkozó szabályozása az Egyezségokmány 26. cikkében foglalt megkülönböztetési tilalomhoz, más szóval hogy vajon mindkét szabályozás összhangban áll-e ezzel a tilalommal. A probléma közelebbről nézve az, hogy ha mindkét szabályozás összhangban állna a 26. cikkben foglalt tilalommal, akkor e tilalomnak aligha lenne megfogható tartalma, mert megengedné, hogy a nemzeti törvényhozó a hasonló eseteket akár hasonló, akár különböző módon szabályozza, vagyis megengedné, hogy a nemzeti törvényhozó az egymáshoz nagyon hasonló esetekre nyelvi megkülönböztető, vagy éppenséggel nyelvi nem megkülönböztető szabályokat alkosson. Az Egyezségokmány 26. cikkében foglalt és a hivatalos nyelvekkel kapcsolatos szabályokra is kiterjedő megkülönböztetési tilalom azonban nyilván nem tartalom nélküli norma; következésképpen nem lehet eltekinteni egy olyan vizsgálódástól, melynek tárgya, hogy mennyiben felel meg e tilalomnak az egyik, és mennyiben a másik ország vonatkozó szabályozása. És épp ez az a vizsgálat, amelyet még nem végzett el kellő alapos-sággal egyetlen nemzetközi jogértelmező, illetőleg jogalkalmazó szerv sem.

E tanulmányban egy ilyen vizsgálódásra már természetesen nem vállalkozhatunk. Annyit mindazonáltal bizvást kijelenthetünk, hogy a finn szabályozás kevésbé megkülönböztető, mint a szlovák, hiszen azzal, hogy hivatalos nyelvvé tette – és pedig gyakorlatilag azonos részletszabályokkal – az országban hagyományosan beszélt nyelvek közül a két legelterjedtebbet, a hivatalos nyelvvel kapcsolatos jogok tekintetében szabályozása semmilyen érdemleges megkülönböztetést nem tesz a két legelterjedtebb történelmi nyelv beszélői között, míg ez a szlovák szabályozásról egyáltalán nem mondható el. Következésképpen a finn szabályozás a két legelterjedtebb történelmi nyelvvel kapcsolatban biztosan megfelel a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya 26. cikkében foglalt diszkriminációs tilom-nak, míg a szlovák szabályozás további vizsgálatra szorul, hiszen ez a szabályozás éles különbséget tesz a legelterjedtebb és a második legelterjedtebb történelmi

---

⁶ Az államgépezet által rendszeresen használt egy vagy több nyelv megnevezése különbözik az egyes országokban: a legtöbb államban a *hivatalos nyelv* kifejezést használják, s ez a megnevezés uralkodik a politikafilozófiai-politikaelméleti, valamint a nemzetközi jogi irodalomban is; mindazonáltal vannak olyan államok, amelyek különféle megfontolásokból az *államnyelv* vagy a *nemzeti nyelv* kifejezésekkel jelölik meg az államgépezetük által használt egy vagy több nyelvet. A nemzetközi szervezetek főként a *hivatalos nyelv* és a *munkanyelv* kifejezésekkel nevezik meg az általuk különféle összefüggésekben használt nyelveket, a nemzetközi szerződések pedig általában *hiteles nyelv*-ként tartják számon azt az egy vagy több nyelvet, amelyen magukat az adott szerződéseket szövegezték, továbbá azt az egy vagy több nyelvet, amelyre ez a hitelesség valamilyen oknál fogva és valamilyen formában átszállt. A hiteles nyelveket *szerződési nyelvek*-nek is nevezik a jogirodalomban.

nyelv jogállása között, s egyáltalán nem biztos, hogy e különbségtétel minden tekintetben kiállja az ésszerűség próbáját.

Ésszerűnek látszik például, hogy a szlovák szabályozás értelmében a kizárólag vagy csaknem kizárólag szlovák nyelvű térségekben és településeken a szlovák nyelv az egyetlen hivatalos nyelv. Korántsem látszik azonban ésszerűnek, hogy a szlovák szabályozás értelmében a vegyes – szlovák és magyar – nyelvű, valamint a csaknem kizárólag magyar nyelvű térségekben és településeken szintén a szlovák nyelv az egyetlen hivatalos nyelv, s különösen nem látszik ez ésszerűnek, ha figyelembe vesszük, hogy a finn szabályozás ezekben az esetekben nem tesz megkülönböztetést a két legelterjedtebb történelmi nyelv között, vagyis a második legelterjedtebb történelmi nyelvet is hivatalos nyelvnek ismeri el. Mi több, a finn szabályozás, mint láttuk, olyannyira szigorúan érvényesíti a két nyelv és beszélői viszonyában a nem-megkülönböztetés elvét, hogy azokban a térségekben és településeken, ahol a második legelterjedtebb történelmi nyelvet beszélők aránya meghaladja a lakosság 92%-át, a szabályozás csak ezt a nyelvet ismeri el regionális hivatalos nyelvként, az országosan legelterjedtebb, országosan többségi nyelvet nem. Ezen a ponton tehát óriási a távolság a két szabályozás között, s mivel ahhoz logikailag sem férhet kétség, hogy a finn szabályozás megfelel az Egyezségokmány 26. cikkében foglalt nyelvi nem-megkülönböztetési tilalomnak, több mint kétséges, hogy megfelelhet-e ugyanennek a tilalomnak a szlovák szabályozás is. (Az persze nem biztos, hogy az utóbbi ponton a szlovák szabályozásnak teljesen a finn szabályozáshoz kellene igazodnia; az azonban nagyon valószínű, hogy sokat kellene változnia ahhoz, hogy megfeleljen az Egyezségokmány 26. cikkében foglalt követelményeknek.)

A mondottak után úgy véljük: bármi legyen is egy alaposabb, részletesebb vizsgálódás eredménye a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának 26. cikkében foglalt diszkriminációs tilalom nyelvi vonzataival – a hivatalos nyelvvel összefüggő vonzataival – kapcsolatban, az nem gyengítheti, csak erősítheti a kevésbé elterjedt történelmi nyelvek jogállását. Ettől függetlenül is úgy véljük azonban, hogy indokolt lenne magyar részről alapos előkészítés után lépéseket tenni annak érdekében, hogy az Emberi Jogi Bizottság foglaljon állást a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának 26. cikkében foglalt diszkriminációs tilalom nyelvi implikációjáról, különösképp a hivatalos nyelvekkel, az ilyen nyelvek számával, s az országos, regionális és helyi hivatalos nyelvekkel kapcsolatos vonzatról.

Kulcsszók: kisebbségi nyelvek, hivatalos nyelvek, az emberi jogok nemzetközi joga, a nyelvi megkülönböztetés tilalma, finn nyelvtörvény, szlovák államnyelvtörvény.

A hivatkozott irodalom

ANDRÁSSY GYÖRGY 1998. Nyelvi jogok. Pécsi Tudományegyetem, Pécs.

ANDRÁSSY, GYÖRGY 2012. Institutionalisation of Linguistic Diversity and the Emergence of Linguistic Freedom. In: ANDRÁSSY–KAKONEN–NAGY szerk. 2012: 139–57.

- ANDRÁSSY, GYÖRGY – KAKONEN, JYRKI – NAGY, NOÉMI szerk. 2012. *European Peripheries*. Publikon kiadó, Pécs.
- BARTHA CSILLA 2005. *A kétnyelvűség alapkérdései*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.
- BRUHÁCS JÁNOS 2011. *Nemzetközi jog*. Dialóg-Campus Kiadó, Bp.–Pécs.
- CAPOTORTI, FRANCESCO 1979. *Study on the Rights of Persons Belonging to Ethnic, Religious and Linguistic Minorities*. United Nations, New York.
- Corpus Juris Hungarici 2000. *A törvényekbe zárt történelem*. CD-ROM. KJK Kerszöv., Bp.
- CSEERNICSKÓ ISTVÁN 2013. *Állam, nyelvek, államnyelvek*. Nyelvpolitika a mai Kárpátalja területén (1867–2010). Gondolat Kiadó, Bp.
- DE VARENNES, FERNAND 1996. *Language, Minorities and Human Rights*. Martinus Nijhoff Publishers, The Hague.
- Emberi Jogi Bizottság 1989a. United Nations Human Rights Committee: General Comment No. 18: Non-Discrimination: 10/11/89. CCPR General Comment No. 18. <http://www.unhchr.ch/tbs/doc.nsf/%28Symbol%29/3888b0541f8501c9c12563ed004b8d0e?Opendocument> (2013. 06. 23.)
- Emberi Jogi Bizottság 1989b. United Nations Human Rights Committee: Ballantyne, Davidson, McIntyre v. Canada, Communications Nos. 359, 385. [http://www.unhchr.ch\[-\]/tbs/doc.nsf/%28Symbol%29/547f3e0e6977f8b7802566e200333fa2?Opendocument](http://www.unhchr.ch[-]/tbs/doc.nsf/%28Symbol%29/547f3e0e6977f8b7802566e200333fa2?Opendocument) (2013. 06. 23.)
- Emberi Jogi Bizottság 1997. United Nations Human Rights Committee: Diergaardt v. Namibia, Communication No. 760. [http://www.unhchr.ch/tbs/doc.nsf/%28\[-\]Symbol%29/b8e8735da046c62bc125696c00301a0a?Opendocument](http://www.unhchr.ch/tbs/doc.nsf/%28[-]Symbol%29/b8e8735da046c62bc125696c00301a0a?Opendocument) (2013. 06. 23.)
- ENSZ Közgyűlés 1955. United Nations General Assembly: Official Records, Document A/2929, New York.
- Ethnologue 2013. <http://www.ethnologue.com/statistics> (2013. 06. 23.)
- Finn nyelvtörvény 2003. Language Act, 423/2003. [http://www.finlex.fi\[-\]/pdf/saadkaan/E0030423.pdf](http://www.finlex.fi[-]/pdf/saadkaan/E0030423.pdf) (2013. 06. 23.)
- HORVÁTH ZOLTÁN – ÓDOR BÁLINT 2005. *Az Európai Unió Alkotmánya*. HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó, Bp.
- Kisebbségi Főbiztos 2009. OSCE High Commissioner on National Minorities: Opinion on amendments to the “Law on the State Language of the Slovak Republic”. http://www.mtaki.hu/docs/all_in_one/hcnmobseopinion22072009.pdf (2013. 06. 23.)
- KONTRA MIKLÓS 2003. *Nyelv és jog*. In: KIEFER FERENC szerk., *A magyar nyelv kézikönyve*. Akadémiai Kiadó, Bp.
- KONTRA MIKLÓS 2010. *Hasznos nyelvészet*. Fórum Kisebbségkutató Intézet, Somorja.
- KOVÁCS PÉTER 2011. *Nemzetközi Közjog*. Osiris Kiadó, Bp.
- KUHN, THOMAS 2002. *A tudományos forradalmak szerkezete*. Osiris Kiadó, Bp.
- KYMLICKA, WILL 2001. *Politics in the Vernacular*. Oxford University Press, Oxford.
- NAGY, NOÉMI 2012. *Double Standard in a Peripheral Policy of the European Union: the Issue of Minority Protection*. In: ANDRÁSSY–KAKONEN–NAGY szerk. 2012: 159–73.
- NOWAK, MANFRED 2005. *UN Covenant on Civil and Political Rights – CCPR Commentary*, Strasbourg.
- POOL, JONATHAN 1991. *The Official Language Problem*. *American Political Science Review* 85/2: 495–514.
- SHAW, N. MALCOLM 2001. *Nemzetközi jog*. Osiris Kiadó, Budapest.

- SKUTNABB-KANGAS, TOVE – PHILLIPSON, ROBERT 1994. Linguistic human rights, past and present. In: SKUTNABB-KANGAS – PHILLIPSON, ROBERT szerk., *Linguistic Human Rights. Overcoming linguistic discrimination. Contributions to the Sociology of Language* 67. Mouton de Gruyter, Berlin – New York, 71–110.
- SKUTNABB-KANGAS, TOVE 1997. *Nyelv, oktatás és a kisebbségek*. Teleki László Alapítvány, Bp.
- SKUTNABB-KANGAS, TOVE 2000. *Linguistic Genocide in Education or Worldwide Diversity and Human Rights?* Lawrence Erlbaum Associates, Mahwah (New Jersey) – London.
- Szakértői Bizottság 2001. Az Európa Tanácsnak a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartája végrehajtásában közreműködő Szakértői Bizottsága: Első értékelő jelentés a Charta finnországi végrehajtásáról. [http://www.coe.int/t/dg4/education\[-\]/minlang/Report/EvaluationReports/FinlandECRML1_en.pdf](http://www.coe.int/t/dg4/education[-]/minlang/Report/EvaluationReports/FinlandECRML1_en.pdf) (2013. 06. 23.)
- Szakértői Bizottság 2007. Első értékelő jelentés a Charta szlovákiai végrehajtásáról http://www.coe.int/t/dg4/education/minlang/Report/EvaluationReports/SlovakiaECRML1_en.pdf (2013. 06. 23.)
- Számi nyelvtörvény Finnországban 2003. Saami Language Act, Finland, 1086/2003. <http://www.ciemen.org/mercator/bulletins/58-03.htm> (2013. 06. 23.)
- SZILÁGYI N. SÁNDOR 1994. Tervezet. Törvény a nemzeti identitással kapcsolatos jogokról és a nemzeti közösségek méltányos és harmonikus együttéléséről. *Korunk* 1994/3. Melléklet.
- Szlovák államnyelvtörvény 2009. Act on the state language of the Slovak Republic. <http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL%282010%29076-e> (2013. 06. 23.)
- Velencei Bizottság 2010. Venice Commission: Opinion on the Act on the State Language of the Slovak Republic. [http://www.venice.coe.int/webforms/documents\[-\]/?pdf=CDL%282010%29076-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents[-]/?pdf=CDL%282010%29076-e) (2013. 06. 23.)

The status of minority languages in the perspective of international law

The paper argues that the international legal status of minority languages is poorer at present than what would follow from the international law of human rights, and hence it is poorer than it should be. It is shown that the international law of human rights is riddled by paradigmatic anomalies that could be eliminated without paradigm shift if the international law of human rights acknowledged everybody's right to the use of their own language; this would improve the international legal status of all minority languages and make it more equitable. It is also shown that the dominant interpretation of linguistic non-discrimination is incomplete and that its amendment would also contribute to an increase of equity: it would consolidate the international legal status of historical minority languages.

Keywords: minority languages, official languages, human rights, international law, linguistic non-discrimination, Finnish language law, Slovak state language law.

ANDRÁSSY GYÖRGY